

Başkomutanlık Savaşı

Yahya AKSOY

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, bütün yönleriyle ve içeriğiyle anlamak için, temel kaynak eser olan Atatürk Söylev'i tarihimize her zaman ışık tutmaktadır.

Başkomutanlık Savaşı hakkında Söylev'de şu ifadeler yer almakta:

“Dünya, bir sınav alanıdır. Biz, bunca yüzyıllardan sonra, bir sınav vermeye hazırlanıyorduk. Bağımsızlık sınavı verecektik. Böyle bir sınava hazırlanırken, bir yandan da, Avrupa'nın hakkımızda neler düşündüğünü öğrenmek istedik. Savaşa baş vurmadan önce, barış olanaklarını aradık.

Bu amaçla, önce Dışişleri sonra İçişleri Bakanımızı Avrupa'ya gönderdik. Londra ve Paris'te yapılan görüşmelerde olumlu bir sonuç alınamadı.

Düşman kuvvetleri (İngiltere, Fransa, İtalya) Yunanlılarla aramızda bir ateşkes anlaşması önerdiler. İşlerine geldiği için, Yunanlılar bu öneriyi hemen kabul ettiler. Biz, ulusal çıkarlarımıza uygun düşmediği için kabul etmedik. Arkasından ikinci bir barış notası geldi. Buna da itibar etmedik. Çünkü Sevr Antlaşması'nın maddeleri yada koşulları ,dolambaçlı yollarla bize onaylatılmak isteniyordu. Bu görüşmelerden şu sonuca vardık: Düşman, yurdumuzu kendiliğinden boşaltmak düşüncesin-

de değildir. Bizi, bazı siyasal oyunlarla aldatmak, yurdumuzu, yarı bağımlı bir duruma getirmek istiyorlar. Buna göre, daha Anadolu'ya çıktığımız ilk günlerde verdiğimiz «YA BAĞIMSIZLIK, YA ÖLÜM» kararını uygulamaktan başka kurtuluş yolu yoktur.

Savaş hazırlıklarımız tamamlanmak üzereydi. Batı cephesi Komutanı İsmet Paşa, Genel Kurmay Başkanı Fevzi Paşa, Savunma Bakanı Kâzım Paşa ile birlikte, saldırı için son hazırlıkların hemen bitirilmesini kararlaştırdık... Düşman kuvvetleri Marmara'dan Aydın'a değin uzanmıştı. Yunan ordusu makinalı, tüfek, top, uçak ,cephane ve teknik araç bakımından bizden daha üstündü. Biz de atlı asker (süvari) sayısı yönünden üstün bulunuyorduk.

23 Temmuz 1922 günü, Batı Cephesi karargâhının bulunduğu yer olan Akşehir'e gittim. Oradan Konya'ya geçerek incelemelerde bulundum. 28-29 Temmuz gecesi, bütün ordu komutanlarıyla bir saldırı planı üzerinde görüştük. 30 Temmuz günü, Fevzi Paşa ve İsmet Paşa ile yeniden görüşerek, saldırının nasıl yapılacağını, ayrıntılarıyla belirledik. 1 Ağustos'ta Akşehir'e gelen Savunma Bakanı Kâzım Paşa ile Savunma Bakanlığı'nın yapacağı işler de görüşülerek karara bağlandı... Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, 26 Ağustos sabahı düşmana saldırılmasını emrettim. 26-27 Ağustos günlerinde, Afyonkarahisar'ın güneyinde bulunan Yunan cephelerini düşürdük. Kaçan düşman ordusunun büyük bir kısmını Aslıhanlar yöresinde çevirdik. 30 Ağustos'ta büyük bir meydan savaşı yaptık. Düşmanın ana gücünü yok ettik. Başta Yunan Başkomutanı Trikopis olmak üzere, birçoğu da tutsak oldu.

31 Ağustos günü, ordularımız İzmir'e doğru kaçan düşman kuvvetlerini kovalamaya başladılar. Onlara, "İLK HEDEFİNİZ AKDENİZ'DİR, İLERİ" emrini verdim. Ordularımız 9 Eylül 1922 günü İzmir'deydi.

Her evresiyle düşünülmüş, hazırlanmış, yönetilmiş ve zaferle sonuçlanmış olan bu savaşlar, ordularımızın ve subaylarımızın eşsiz yiğitliğinin yeni bir örneğini verdi. Bu yiğitliği yaratan bir ulusun çocuğu ve onun yiğit ordusunun Başkomutanı olduğum için sevincim ve mutluluğum sonsuzdu."

Başkumandan ve TBMM Başkanı Mustafa Kemal, büyük zaferi, bir bildirge ile Türk Ulusu'na müjdeledi:

"Büyük ve Asil Türk Milleti,

Ordularımız 9 Eylül sabahı İzmir'imizi ve yine 9 Eylül akşamı Bursa'mızı kurtardılar. Akdeniz, askerlerimizin zafer ezgileriyle dalgalanıyor.

Asya İmparatorluğuna yeltenen küstah bir düşmanın ,muharebe meydanlarına gelmek cesaretinde bulunan ordu komutanlarıyla kumanda heyetleri ,günlerden beri TBMM Hükümeti'nin esiri bulunuyorlar.

Düşmanın başkumandan tayin ettiği General (Trikopis) birçok gece ve gündüz umutsuzca muharebatı ve kurtuluşu tecrübe ettikten sonra nihayet mahiyetindeki Generaller ve Erkânı harbiyeleri ve kumanda ettiği ordunun elinde kalabilenleriyle arzı teslimiyet eyledi. Eğer Yunan kralı da bugün esirler arasında bulunmuyorsa, bu taç sahiplerinin şiarı, esasen yalnız milletlerinin safalarına iştirak etmek olduğundan ve muhabere meydanlarının felaketli günlerinde onların saraylarından başka bir şey düşünmemek tabiatlarındandır.

Garp fabrikalarının çelik zırhları ile kaplanan muazzam Yunan ordula-

rı artık Anadolu dağlarında zabıtları tarafından terk edilmiş zavallı sürüler, cinayetlerinden dehşete düşerek kudurmuş kitleler ve ağaç diplerinde kalmış dermansız yaralılardan ibaret kaldı. Düşman ordularının savaş malzemelerinin üçte ikisi topraklarımızdadır. Düşmanın esirlerden başka insan kaybının yüz binden ne kadar fazla olduğunu tayin etmek zordur. Resmi yetkiyle müjdelerim ki bizim insan kaybımız dörtte üçü hafif yaralı olmak üzere on bin nüfusa ulaşmaktadır.

Büyük Türk Milleti, Ordularımızın kabiliyeti ve kudreti düşmanlarımıza dehşet, dostlarımıza emniyet verecek şekilde tezahür etti. Millet orduları 14 gün zarfında büyük bir düşman ordusunu imha ettiler. Dört yüz kilometrelik fasılasız bir takip yaptılar. Anadolu'daki bütün istilacıları kovarak istila edilmiş topraklarımızı geri aldılar. Büyük zafer, münhasıran senin eserindir. Çünkü İzmir'imizi siyasi çıkarlarla düşmana teslim etmek isteyenlerle milletimizin hiçbir ilgisi yoktu. Bursa'mızı istila eden Yunan kuvvetleri ise ancak aymazlarla işbirliği ederek başarılı olmuşlardı.

Vatanın kurtuluşu, milletin karar ve iradesiyle kendi kaderi üzerinde kayıtsız şartsız hakim olduğu zaman başlamış ve ancak milletin vicdanından doğan ordularla olumlu ve kati neticelere ermiştir.

Büyük ve soylu Türk Milleti, Anadolu'nun kurtuluş zaferini tebrik ederken sana İzmir'den, Bursa'dan, Akdeniz ufuklarından ordularının selamını da takdim ediyorum.

*Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
Mustafa Kemal Atatürk
13.09.1922*